

BIODEGRADATORI ȘI BIODETERIORATORI LA CARTEA VECHĂ

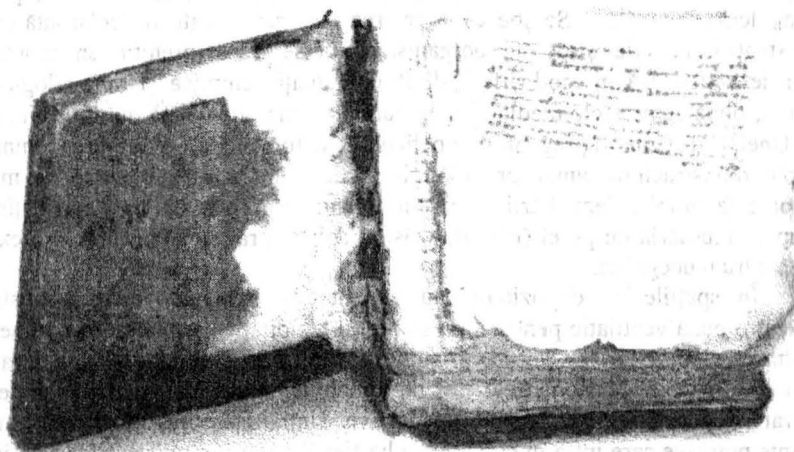
GABRIEL BĂDESCU PLETEA*

Biodegradarea și biodeteriorarea bunurilor cultural-artistice pe suport papetar în mod special și pe suporturi ca lemn, textil și a altor suporturi de natură organică depinde de mulți factori ca: umiditatea, temperatura, microorganismele și insectele etc. Cartea poate conține diferite ciuperci numite mucegaiuri care secretă pigmenți ce se difuzează în materialul organic. Sunt cunoscute mai mult de 600 de specii de ciuperci.

Muzeul Județean Argeș a pornit o amplă campanie de conservare și stopare a diferiților factori care conduc la biodegradarea sau deteriorarea obiectelor pe suport papetar, lemn, textil, etc. Se știe că infectarea unei cărți poate fi declanșată de sporii preexistenți în material și de microorganismele ce se găsesc pretutindeni în atmosfera. Bacteriile acționează în mod diferit după compoziția chimică și mineralică, după structura, după caracterele mediului înconjurător și mai ales după durată acțiunii lor în timp. Unele substanțe impregnate sau peliculogene folosite în conservarea lemnului, de exemplu din structura bunurilor cultural-artistice sunt adesea o sursă de materiale hrănitoare favorabile dezvoltării ciupercilor. Lemnul propriu-zis este mai puțin atacat în timp ce murdăria de pe el (uleiuri, grăsimi solide, praf, etc.) constituie o excelentă hrană pentru mucegaiuri.

În spațiile de depozitare sau expunere a bunurilor cultural-artistice s-a organizat o bună ventilație pentru a nu se regăsi umidități și temperaturi optime pentru dezvoltarea ciupercilor, în fiecare zi supraveghetorii în expoziție și conservatorii în depozite urmăresc termometrele și higrometrele alcătuind grafice cu evoluția temperaturii și a umidității în sălile respective. Umiditatea crescută și prezenta unor substanțe nutritive care intra în compoziția hârtiei și a tuturor suporturilor care însoțesc cartea, ar putea favoriza și atacul insectelor. Moliile atacă suportul textil, lemnul este atacat de insectele xilofage, gândacii pot ataca pielea. Cunoașterea factorilor deteriorați, controlul evoluției lor precum și a condițiilor care au favorizat degradarea colecțiilor trebuie să constituie prezenta unor substanțe nutritive care intră în compoziția hârtiei și a tuturor suporturilor care însoțesc cartea, ar putea favoriza și atacul insectelor. Cunoașterea factorilor deterioranți, controlul evoluției lor precum și a condițiilor care au favorizat degradarea colecțiilor trebuie să constituie una din preocupările cele mai importante deoarece în funcție de aceste cunoștințe pot fi stabilite și măsurile corespunzătoare de păstrare a colecțiilor dar și aplicarea de tratamente cu caracter preventiv și curativ.

* Muzeul Județean Argeș, Pitești

Cărți vechi înainte de restaurare

În clădirea nouă a Muzeului Județean Argeș, în depozitul de carte sunt pregătite rafturi care asigură condițiile optime de așezare a cărților, conform normelor de conservare. Personalul muzeului participă la efectuarea curățeniei periodice a spațiilor de depozitare, efectuarea desprăfuirii componentelor colecțiilor.

În condiții speciale sunt păstrate două diplome acordate de domnitorul Alexandru Dimitrie Ghica lui Ion C. Brătianu. Diplomele sunt realizate pe pergament. Așa cum se cunoaște, acesta prezintă particularitatea de a fi alcalin și în același timp foarte higroscopic. O eventuală expunere în exces de umiditate, o perioadă mai lungă

de timp ar putea distruge complet structura sa prin acțiunea chimică cunoscută sub numele de hidroliză. Pergamentul tinde să absoarbă și să elimine umezeala în raport cu creșterea sau scăderea valorii umidității relative a aerului atmosferic. În cazul în care condițiile extreme ar persista, deteriorările ar putea fi inevitabile.

O altă activitate desfășurată de conservatorii Muzeului Județean Argeș este analiza spectrului electromagnetic și al radiațiilor atât în sălile muzeului cât și în depozitele acestuia și de asemenea analiza aerosolilor antropogeni rezultați din arderea combustibililor, activitatea industrială, transporturi, particule de fum, cenușă, ciment diverși oxizi ale căror dimensiuni pot fi între 9001 și 1000 nm.

Nu în ultimul rând trebuie să amintim și îmbunătățirea activității de asigurare a securității muzeului ca parte integrantă în activitatea de conservare constituită din activitatea de evidență gestionară, generală și topografică, pe subunități de păstrare a pieselor, (expoziție, depozitare, laboratoare, transport) activitatea de pază și supraveghere permanentă automată cu instalații antifurt, antiagresiune, și antiincendiu.

Rămâne de arătat că în cadrul funcției de conservare, - cercetarea - sub aspectul investigației structurale și nu numai, își găsește un rol specific. Conservarea, ca activitate sistematică, chiar dacă nu are un rol curativ, are totuși un caracter științific cât se poate de bine conturat. Raportul dintre conservarea activă și restaurare este clar și ușor de precizat, deoarece conservarea activă nu modifică forma bunului de muzeu în timp ce restaurarea - prin întregiri și completări - produce forme noi, față de stadiul anterior al bunului muzeal. Fapt mai important, forma nouă nu este o reconstituire propriu-zisă ci o remodelare în care personalitatea restauratorului intervine în măsură variabilă, punându-și amprenta. Ori tocmai din acest punct de vedere diferența dintre conservarea activă și restaurare se șterge, întrucât la un bun muzeal deformat, de exemplu, reducerea deformării prin tratamente, nu înseamnă aproape niciodată revenirea la starea inițială, ci aducerea bunului la o stare intermediară, hotărâtă de restaurator și reflectând capacitatea lui de înțelegere a formei, competența lui profesională și gustul lui.

Spectacolul static oferit de Muzeul Județean vizitatorilor săi prin expozițiile de bază dar și temporare, pun în valoare colecțiile, arhivele, patrimoniul conservat și restaurat în laboratoare și ateliere. Cartea în complexitatea ei deține ceea ce și-au dorit întotdeauna oamenii și anume să-și fixeze gândirea în mod cât mai durabil.